

ΕΙΜΙ= είμαι, υπάρχω

ΚΛΙΣΗ

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	εἰμί εἶ ἐστί(ν) ἐσμέν ἐστέ εἰσί(ν)	ᾧ ᾗς ᾗ ᾧμεν ἦτε ᾧσι(ν)	εἶην εἶης εἶη εἶημεν/εἶμεν εἶητε/εἶτε εἶησαν/εἶεν	— ἴσθι ἔστω — ἔστε ἔστων/ἔστωσαν/ ὄντων	εἶναι ΜΕΤΟΧΗ ὄν οὔσα ὄν
ΠΑΡΑΤΑΚΤΙΚΟΣ	ἦ/ἦν ἦσθα ἦν ἦμεν ἦτε ἦσαν				
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ἔσομαι ἔση/ἔσει ἔσται ἐσόμεθα ἔσεσθε ἔσονται		ἐσοίμην ἔσοιο ἔσοιτο ἐσοίμεθα ἔσοισθε ἔσονται		ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ἔσεσθαι ΜΕΤΟΧΗ ἐσόμενος ἐσομένη ἐσόμενον

1

ΚΛΙΣΗ ΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΕΣΤΩΤΑ

ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ
ὄν	οὔσα	ὄν
ὄντος	οὔσης	ὄντος
ὄντι	οὔση	ὄντι
ὄντα	οὔσαν	ὄν
ὄν	οὔσα	ὄν
ὄντες	οὔσαι	ὄντα
ὄντων	οὔσων	ὄντων
οὔσι	οὔσαις	οὔσι
ὄντας	οὔσας	ὄντα
ὄντες	οὔσαι	ὄντα

Η μετοχή μέλλοντα κλίνεται όπως τα δευτερόκλιτα επίθετα.

- ✓ Οι υπόλοιποι χρόνοι του ρήματος αναπληρώνονται από το ρήμα «γίγνομαι»: Επομένως, Αόριστος β': **έγενόμην**
 Παρακείμενος: **γέγονα**
 Υπερσυντέλικος: **έγεγόνειν**

✓ Το ρήμα εἰμί είναι ουδέτερης διάθεσης και χρησιμεύει ως **βοηθητικό** για το σχηματισμό των περιφραστικών χρόνων των ρημάτων, δηλαδή την υποτακτική, ευκτική, προστακτική παρακειμένου, την οριστική, ευκτική, απαρέμφατο και μετοχή συντελεσμένου μέλλοντα, τον περιφραστικό υπερσυντέλικο, π.χ. λευκώς/λελυμένος ὦ, λευκώς /λελυμένος εἶην, λευκώς ἴσθι, λευκώς/λελυμένος ἔσομαι, λευκώς ἦν κ.ά.

✓ Όταν είναι **σύνθετο** ανεβάζει τον τόνο στην οριστική ενεστώτα και στο β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα. Στους υπόλοιπους τύπους τονίζεται όπως το απλό,

π.χ. **σύνειμι, σύνει, σύνεσι...**
 συνῶ, συνῆς, συνῆ...
 συνείην, συνείης, συνείη...
σύνισθι (απλό: ἴσθι), συνέστω, σύνεστε...

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ

- Είναι **συνδεδετικό** ρήμα, οπότε συντάσσεται με κατηγορούμενο, γενική κατηγορηματική ή κατηγορηματική μετοχή.
- Η δοτική που εξαρτάται από το ρήμα (όπως και από τα: «ὑπάρχω», «γίγνομαι») είναι δοτική προσωπική κτητική.
- Λειτουργεί και ως **υπαρκτικό**, με την έννοια του «ὑπάρχω, ἔχω», π.χ. ἔστι Θεός (οπότε δεν δέχεται κατηγορούμενο).
- Με ουσιαστικά, ουδέτερα επιθέτων και ουδέτερα μετοχών σχηματίζει **απρόσωπες** εκφράσεις (συχνά δε σ' αυτές τις περιπτώσεις το ρήμα παραλείπεται), π.χ. ἀνάγκη ἐστί, νόμος ἐστί, ἄξιόν ἐστί, δεινόν ἐστί, προσῆκον ἐστί, δέον ἐστί κ.ά.
 Επίσης, το ουδέτερο της μετοχής ενεστώτα σχηματίζει απρόσωπες εκφράσεις, π.χ. δυνατόν ὄν, ἄξιον ὄν κ.ά.

ΤΟΝΙΣΜΟΣ

- **Οι δισύλλαβοι τύποι της οριστικής ενεστώτα είναι εγκλιτικοί**, χάνουν δηλαδή τον τόνο τους ή τον ανεβάζουν στη λήγουσα της προηγούμενης λέξης με την οποία συμπροφέρονται, ώστε ακούγονται σαν να αποτελούν μία λέξη, π.χ. καιρός ἐστί.
- **Ο τόνος χάνεται**, όταν η προηγούμενη λέξη είναι οξύτονη ή περισπώμενη, π.χ. καλόν ἐστί, ἡμεῖς ἐσμεν.
- **Ο τόνος παραμένει**, όταν η προηγούμενη λέξη είναι παροξύτονη και το εγκλιτικό δισύλλαβο ή όταν η προηγούμενη λέξη έχει πάθει ἐκθλιψη, π.χ. φίλοι εἰσίν, καλόν δ' ἐστί.
- **Ο τόνος ανεβαίνει**, όταν η προηγούμενη λέξη είναι προπαροξύτονη ή προπερισπώμενη ή άτονη ή εγκλιτική, π.χ. εἴ τίς ἐστί μοι φίλος.

- **Το ἔστι ανεβάζει τον τόνο, ἀρα «ἔστι»:**
 - ὅταν εἶναι υπαρκτικό, μεταφράζεται δηλαδή «υπάρχει, εἶναι δυνατό», π.χ. ἔστι Θεός.
 - ὅταν εἶναι στην αρχή της πρότασης, π.χ. ἔστι μὲν τις ἀνδρεῖος.
 - ὅταν ακολουθεῖ τις λέξεις: τοῦτο, ἀλλά, εἰ, ὡς, καί, οὐκ, μή, μὲν, ὅτι, π.χ. οὐκ ἔστι.
 - σε ορισμένες ελλειπτικές εκφράσεις που ἀπέβαλαν την αναφορική και ἀπέκτησαν ἀόριστη ἢ ἐπιρρηματική σημασία, π.χ.
 - ἔστιν ὅς= κάποιος
 - ἔστιν ὅπου= κάπου
 - ἔστιν ὅτε= κάποτε
 - ἔστιν ὅπως= κάπως κ.ά

ΟΜΟΙΟΙ ΤΥΠΟΙ ΣΤΟ ΙΔΙΟ Ἡ ΣΕ ἈΛΛΑ ΡΗΜΑΤΑ

εἶ	β' ενικό οριστικής ενεστώτα του εἶμι	β' ενικό οριστικής μέλλοντα εἶμι
ἦτε	β' ενικό υποτακτικής ενεστώτα του εἶμι	β' ενικό οριστικής παρατατικού εἶμι
ἴσθι	β' ενικό προστακτικής ενεστώτα του εἶμι	β' ενικό προστακτικής ενεστώτα του οἶδα
ἔστε	β' πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα του εἶμι	χρονικός σύνδεσμος
ὄντων	γ' πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα εἶμι	γενική πληθυντικού, μετοχής ἀρσενικού ἢ ουδετέρου γένους του εἶμι
ἦν	α' ενικό οριστικής παρατατικού του εἶμι	γ' ενικό οριστικής παρατατικού του εἶμι

3

ΟΜΟΡΡΙΖΑ

Ουσία (παρουσία, ἐξουσία, ἀπουσία, συνουσία), ὄντως, ουσιαστικός, ουσιώδης, ἐτυμηγορία, ἀνούσιος, ἐπιούσιος, ἐξουσιαστής, πληρεξούσιο, ἐξουσιοδότηση, παρουσιαστής, παρόν, ἀπών, μελλοντικός, ἐσθλός (ἀνδρείος, γενναῖος), ἐτυμος (ἀληθινός, γνήσιος), ἐτυμολογία.

ΣΥΝΘΕΤΑ ΤΟΥ ΕΙΜΙ

Ἄπειμι = εἶμαι μακριά, ἀπουσιάζω

Ἐνειμι = εἶμαι μέσα, υπάρχω

Ἐπειμι = εἶμαι πάνω, προϊῶμαι

Μέτειμι = εἶμαι μεταξύ

Πάρειμι = παρευρίσκομαι

Περίειμι = υπερτερώ

Πρόσειμι = υπάρχω ἐπὶ πλέον

Σύνειμι = εἶμαι μαζί με κάποιον

Ἐνεσι = εἶναι δυνατό να

Ἐξεσι = εἶναι δυνατό να...

Μέτεσι = μετέχω σε κάτι

Πάρεσι = εἶναι δυνατό να

Παρίεσι = ἀπομένει ὡς κέρδος

askisopolis

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να αναγνωρίσετε τους παρακάτω τύπους:

ἔστε, ἐστέ, ἔσται, ἔστω, ἦτε, ἦστε, ἔστων, ἔστωσαν

2. Να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο στον άλλο αριθμό:

ῶσιν		ἦσθα	
ἐσμέν		εἶη	
ἔστω		ἔσσονται	
ἦς		ἔστε	
εἶητε/....		ἦμεν	

3. Να αντιστοιχίσετε τις παρακάτω στήλες. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν:

A

1. εἶμεν
2. ἦμεν
3. ἦ
4. ἔσοισθε
5. ἔσεσθαι
6. ὄντων
7. ἔσεσθε
8. ἔσται

B

- α. α' πληθ. οριστ. ενεστώτα
- β. απαρέμφατο μέλλοντα
- γ. β' πληθ. ευκτ. μέλλοντα
- δ. α' πληθ. οριστ. παρατατικού
- ε. γ' ενικό υποτ. ενεστώτα
- στ. μετοχή ενεστώτα, γεν. πληθυντικού
- ζ. α' πληθ. ευκτ. ενεστώτα
- η. γ' ενικό οριστ. μέλλοντα
- θ. α' πληθ. υποτ. ενεστώτα
- ι. β' πληθ. οριστ. μέλλοντα

4. Να κλιθεί το ρήμα «**πάρειμι**» στην οριστική ενεστώτα και παρατατικού και στην προστακτική ενεστώτα. Να γραφούν τα απαρέμφατα και οι μετοχές ενεστώτα και μέλλοντα.

Επιμέλεια:
Καρβελά Διονυσία